

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Трастового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Переклад не є обов'язковим для Суду. Для додаткової інформації дивіться повний текст копірайту наприкінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Червень 2012 р.

Kurić та Інші проти Словенії [ВП] - 26828/06

Рішення від 26.6.2012 [ВП]

Стаття 8

Стаття 8-1

Повага до сімейного життя

Повага до приватного життя

Неспроможність врегулювати місце проживання особи, яка була «викреслена» з реєстру постійних мешканців після здобуття Словенією незалежності: *порушення*

Стаття 46

Пілотне рішення

Загальні заходи

Держава-відповідач має запровадити схему виплати компенсацій, котра надаватиме належне відшкодування «викресленим» особам

Факти – Вісім заявників раніше були громадянами як колишньої Югославії, так і інших, ніж Словенія, федеративних республік. Вони постійно проживали у Словенії, але після здобуття Словенією незалежності або не просили про надання словенського громадянства, або їм відмовили у цьому клопотанні. 26 лютого 1992 року, відповідно до нового закону «Про іноземців», їхні імена були видалені з Реєстру постійних мешканців, і вони перетворились на іноземців без дозволу на проживання. У такому ж становищі опинились приблизно 25000 осіб. Як стверджували заявники, нікому з них ніколи не повідомляли рішення про зняття з реєстрації, і вони дізнавались, що стали іноземцями лише згодом, коли намагались поновити посвідчення особи. Викреслення їхніх імен з реєстру мало тяжкі і тривалі негативні наслідки: деякі заявники стали особами без громадянства, а інших виселили з квартир, вони не могли працювати чи подорожувати, втратили усе особисте майно і протягом кількох років жили в притулках

чи парках. Ще деяких було затримано і вислано зі Словенії. У 1999 році Конституційний суд проголосив неконституційними деякі положення закону «Про іноземців», а також автоматичне «викреслення» з реєстру, після того, як було встановлено, що, відповідно до оспорюваного законодавства, громадяни колишньої Югославії опинились у менш сприятливому правовому становищі, ніж інші іноземці, котрі поселились у Словенії після здобуття незалежності, оскільки не існувало правових положень про зміну їхнього правового статусу на статус іноземців, які живуть у Словенії. Після рішення Конституційного суду було ухвалено новий закон, який регулював становище «викреслених» осіб. У рішенні 2003 року Конституційний суд проголосив неконституційними деякі положення нового закону, зокрема тому, що вони не надавали «викресленим» особам ретроактивно дозвіл на проживання і не регулювали становище тих, які були депортовані.

У рішенні від 13 липня 2010 року Палата Суду одноголосно вирішила, що було порушення статей 8 і 13 (див. [Інформаційне повідомлення № 132](#)).

Право

Стаття 34 (*статус потерпілих*): Рішення і заходи, сприятливі для заявників, в принципі не були достатніми для того, щоб позбавити їх статусу «потерпілих». У випадках депортації або екстрадиції негромадян, врегулювання проживання заявника або той факт, що йому вже не загрожувала перспектива бути депортованим або екстрадованим, в принципі, були «достатніми». Проте, статус заявника як «потерпілого» міг також залежати від рівня компенсації, виплаченої йому, за потреби, на національному рівні, або, принаймні, від можливості просити і отримати компенсацію за завдану шкоду. Однією з характерних ознак даної справи була широко розповсюджена проблема з прав людини, спричинена «викресленням». Окрім того, така ситуація тривала приблизно двадцять років. Визнання порушення прав людини і надання дозволу на постійне проживання шести заявникам не становило «належного» і «достатнього» відшкодування для них, з огляду на тривалий період, протягом якого вони зазнали відчуття незахищеності і правової непевності, а також тяжкості наслідків, спричинених «викресленням». Окрім того, ще жодна з їхніх заяв про відшкодування не була успішною. На даний час, перспективи отримання компенсації виглядали вкрай віддаленими. Відповідно, заявники, котрим було надано дозволи на постійне проживання, досі могли вважатись «потерпілими» від стверджуваних порушень.

Висновок: наявність статусу потерпілих (одноголосно).

Стаття 8: «Викреслення» і його наслідки мали негативний вплив на заявників і продовжують мати, становлячи втручання у їхнє приватне і сімейне життя. «Викреслення» імен заявників із реєстру, як і імен ще більше ніж 25000 громадян колишньої Югославії, була наслідком поєданого впливу двох положень законодавства, ухваленого після здобуття незалежності. Два згадані законодавчі документи були доступні будь-якій зацікавленій особі. Проте, заявники не могли розумно очікувати, що їхній статус іноземців перетворить їхнє проживання на території Словенії на незаконне і призведе до такого крайнього заходу, як «викреслення». Окрім того, «викреслення» здійснювалось автоматично, без попереднього повідомлення, і заявникам не надавали можливості оскаржити його у відповідальних національних органах і не пояснювали причини відмови у наданні словенського громадянства. До того ж, Конституційний суд проголосив, що перенесення імен «викреслених» осіб з Реєстру постійних мешканців до Реєстру іноземців без дозволу проживання не мало підстав у національному законодавстві. Отже, на той час у чинному законодавстві панувала правова порожнеча, оскільки не існувало процедури, за допомогою якої заявники могли клопотати про дозвіл на постійне проживання. Відповідне законодавство і адміністративна практика, таким чином, не відповідали необхідним

стандартам передбачуваності і доступності. Згодом було ухвалено закон про правовий статус, який мав врегулювати становище «викреслених» осіб. Проте, Конституційний суд проголосив неконституційними деякі положення нового закону, і потрібно було сім років, аби це рішення, котре наказувало здійснення загальних заходів, було виконане. Таким чином, принаймні до 2010 року національна правова система не могла чітко врегулювати наслідки «викреслення», а також статус резидентів для тих, хто від нього постраждав. Отже, заявники не лише не могли передбачити захід, на який вони скражились, але також не могли уявити його наслідки для їхнього приватного і/або родинного життя. Тобто, таке втручання не відповідало закону.

Проте, за особливих обставин даної справи, Суд також вважав за необхідне перевірити, чи це втручання переслідувало законну мету і було пропорційним до неї. Мета законодавства, ухваленого у зв'язку із проголошенням незалежності, і заходи, вжиті стосовно заявників, не можна відокремлювати від ширшого контексту розпаду колишньої Югославії, проголошення незалежності Словенії у 1991 році і встановлення дієвої політичної демократії, котра передбачала утворення «спільноти словенських громадян» з огляду на парламентські вибори. Влада прагнула створити «спільноту словенських громадян» і, отже, захистити інтереси національної безпеки країни, що є законною метою у розумінні статті 8 § 2 Конвенції. Проте, щодо того, чи були згадані заходи пропорційними, то правова порожнеча, яка існувала у законодавстві, ухваленому у зв'язку із проголошенням незалежності, позбавила заявників правового статусу, котрий раніше надавав їм доступ до ширшого переліку прав. Іноземець, який законно проживав у країні, може бажати залишитись проживати у ній, не обов'язково набуваючи її громадянство. Проте, словенська законодавча влада не запровадила положення, спрямовані на те, щоб дозволити громадянам колишньої Югославії, які мали громадянство іншої республіки, врегулювати свій статус резидента, якщо вони вирішували не брати громадянство Словенії або не просили про його надання. Такі положення не підривали б законну мету, яку вони переслідували. Таким чином, оспорювані заходи не були ані відповідними до закону, ані необхідними у демократичному суспільстві для досягнення законної мети захисту національної безпеки.

Висновок: порушення (одноголосно).

Стаття 14 в сукупності зі статтею 8: Існувала різниця у ставленні між двома категоріями – «справжніми» іноземцями і громадянами інших колишніх югославських республік, котрі перебували в подібному становищі стосовно питань, пов'язаних із проживанням. Така різниця у ставленні за ознакою національності наклала непропорційний і надмірний тягар на громадян колишньої Югославії.

Висновок: порушення (одноголосно).

Суд також встановив порушення статті 13 в сукупності зі статтею 8.

Стаття 46: За відсутності будь-якої встановленої національної практики, на даній стадії передчасно перевіряти, чи реформи і різноманітні заходи, вжиті Урядом, досягли результату задовільного врегулювання статусу резидента для «викреслених» осіб. У кожному випадку, ціла категорія «викреслених» осіб досі була позбавлена відшкодування за порушення основоположних прав. Окрім того, оцінка оскаржуваної ситуації простягається далі, ніж самі інтереси заявників, і вимагає, аби справа була також розглянута з перспективи загальних заходів, яких слід було вжити в інтересах інших потенційно потерпілих осіб. Отже, дана справа є доречною для застосування процедури пілотного рішення. В Суді зараз перебувають лише кілька подібних заяв, надісланих «викресленими» особами, але, з огляду на системні, структурні і подібні порушення, їхня кількість може значно збільшитись. Тому держава-відповідач має

протягом року запровадити національну компенсаційну систему *ad hoc*. Розгляд подібних заяв відкладатиметься до запровадження такого заходу.

Стаття 41: 20000 присуджено на відшкодування моральної шкоди кожному з шести заявників, чії заяви були визнані прийнятними; розгляд питання про відшкодування матеріальної шкоди відкладено.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Це резюме, підготовлене Секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

Посилання на [Інформаційні повідомлення з юриспруденції](#)

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад підготовлено на замовлення і за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду і Суд також не несе відповідальності за його якість. Переклад можна завантажити з електронної бази рішень (HUDOC) Європейського Суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази, в якій його розміщено з дозволу Суду. Копіювання тексту перекладу допускається в некомерційних цілях за умови наведення повної назви справи, разом із вищенаведеним повідомленням про авторські права та посиланням на Цільовий фонд «Права людини». З питань, пов'язаних з наміром використати ту чи іншу частину цього перекладу в комерційних цілях, прохання звертатися за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que

de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.